

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет України
"Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"
Фізико-технічний інститут

КРИПТОГРАФІЯ
КОМП'ЮТЕРНИЙ ПРАКТИКУМ №2

Виконала студентка гр. ФБ-24:
Тішевська Анна

Київ–2025

1. Самостійно підібрати текст для шифрування (2-3 кб) та ключі довжини $r = 2, 3, 4, 5$, а також довжини 10-20 знаків. Зашифрувати обраний відкритий текст шифром Віженера з цими ключами.

1. "ши" (r=2)
2. "код" (r=3)
3. "тест" (r=4)
4. "ключи" (r=5)
5. "математика" (r=10)
6. "криптоанализ" (r=13)
7. "частотный анализ" (r=16)
8. "безопасность данных" (r=18)

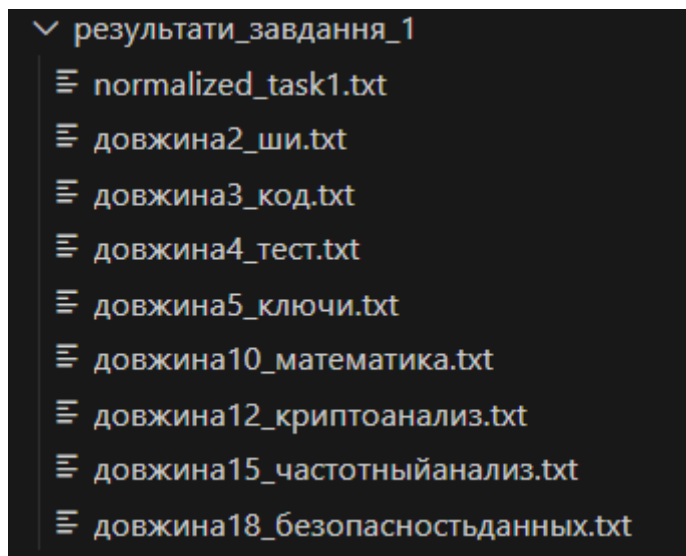
2. "код" (r=3)

тящомйшфтэщсфкмвтыдемйжкцуцйхйемхуцтыдбцскуцнхыорегуьхьйщцшттмжмоютмостношсикщвоцеуадхцжяоьйцжяреяпытьлзйцнсорпыгййичеэжсетфэсмц
мхцупнойаидмщгййщцухьортуэприуужурццфлячгухьртмонтэтьмыжкйййцхьуреэтоьйчскэфтьйжмююпхдньмэтхклшрдмжмугощгсозтаямьйчытуэйуутятотриууж
урьрпципнлклипиедхохжрщншььеешдртчипчфрчкшкрьмохормчбжылдчухфьлжштшлтдмурупнойоайцядцйрьлоожкнсшряуопюоктамшоймодгогтяштсечцпшхьрспэтчнц
чбвщххуишрьдупжытааыцрмьлшрхьолмццтурчочфцмьуцццотъйьиежмоютмостнчщтрыгцхжэтйрмхцжэтхцдхвдмццййвщшйскэфтьйжмююжтфйчуфкрошатъьртяущ
асбйягчухфьлжштълхццййщкшкрьмьжмхдмцхтьтамшаеэжщфцбужштщтмоцкштуэтогохскемьупжытщъеждхяцшчояцжмююдщотъцржбохьцъчъэшоскшсоошатъййщ
ьлмьпйпцлпсощрхфюямоцржэщяеууштхьосшртбыапяшпьящълоьйпримоиоаощжпшйэтйрлпмьпшоьшужмцпютмшфтэщсфкмвйяцкшдшайпщачьнчочбытутмьдмшмчнэтхбы
тшдшсфшсшуфхжтамппяхцфхфклптьосеялпсфсеудхсгъццйхтьрпафтесшсттохтьрпафтесшствшъжжымьхъжжысеускъдуркамбухфшшэьшъотншттайшомтемыупыжьу
рпысеурпатоьшцуьэьшотцуьцрпыгйахйэтмявобтьлдчштмяотгцъоссоацноьлкъмьйуплюйшццхццхуьусофйьощацшъежууштутямтэфшатфьпеочусьшштдацмшъльмьй
мщшъйрьйфикаащхцхъчхькыкысегмшйойьцмодгоццхщшъиоуплбепхтцшохъхькмчвътьдацмьадхотытуцлфцбужеглктдбятмюцусчъшъегухьртдюдсрмьйфюмцатнюд
юццпютгтхтцпъуьйишццукцнхфокорньишъхшхикмцнсшряпъйьиеяшццотуофрдчатмиркадфюръольоекаямовьягкшшомььяфьцшояпъепупеммовьштчмоуцадхксшя
цдйхъхьытаатттыачщтытааосчйшмшлйшэяпшрмйгцкшмцъеьолшъоцуьэьшотнхпстоыгшйояцкрлйуцъешсчпэфшяцшяушатляойцятшпэпмпошэыкййчадхксэмск
боэьлкъмьумчвътьдацмчожуцэотмыгьяцхцчънщуплэмьшмоьшэячоофажпысегхпшплатм

3. "тест" (r=4)

ьгавнрвнадаибтжнштцйьдаутчгнгидьэкгьяеиьецдгдвгтсмзбхягдажочяцазйьжхфттщсьуфцтрпцфмдтрщгоцывнчгюавэгуяулкюьымсютрсайюушфнйбехнъ
ьршбчхцгдешдшэюквдтсщчлцуцкучасэьвквелквдфуутэнавьсшдэюнцщгдкэнбхучотмьтфьюкбкьбшчмсвснвбарнщазсфкньсйсьсчекдауачтюаьфцвфцгьнуцвкуа
чсбьокшцдштьрпйтргозгаьгауайтшдрушьееьжтэщдтцхфьтддотсяцэаьбабушнйьбкбчццюгэнюцящцеутстяфносэеуьдनावчбтлерьгьяцаьдчпвдтцбатрд
ялпбачьчуутдкюаьувдошщюфьафбтшзшдъкэятшъьчцзяныюгцайяьжхфттщсецъаштрэцбадуэанвобуьтретфнгянкйьххмьтфьюкбкьбфьлчяхсфугавуэьгфэ
омдчдцряцяаьбаывешэьюнэьжтшдзауштзщгьсгяднядшфьрлйчзяхаьфегтьуьбайжамюитнгчэюбауункеьгдутьацгокневтфбаднуйтггадтяхаютэнштъугаваьб
амуаэдъэчинафцывнзсдофбагчмбухгдеяофиянквзчсбамхячкуцфехитчяюфкычгфясфряцкьэьасорчцвазывьфгххсжъдвдтрсадйцэотьяедейяуьцъьбръшаощбардй
ьсаххяюяуцвтмьднцунрштмбтбуугтяваэалюнчехашхцдюавьюсцдвниаияьтщююкгвьюаухуйьжхфттщсацюафеюянкютюгчюегьйквььябчхсйьдждквяньиьгкьгазбч
кюкянкэчдхуньхблудфвтщъьбхшючтррдцрбзвршядуеюьазвььгвтштъышцшлнгнбкбчбнвьэзггцццлцвътьэьжхфнкаацфгьгнавачьярмтечцяднеьезььфяшфьс
рцацчучвлхтдбаацршляуводйсяаьбхццачувтосдонжбайхчэлдучмьлбтцогачньявяюезььгтэяцлауьшпрькунэмсцтвафхццотюахуяулквдфештмьднцвнадаибт
жнчгпшгнвдчсавайэшеддгдвьтлхнйяцасващйсрдцряэмчюгцавадоьчпъфттггафатдеьтхсцветтдаутрчстврфавнгяппадахмчацгбкйьфедьуюжйцяинсэотяг
дбзчэуваудонхагчдбюавудойсяаьфэгтнзшвэзшсзссьсывешаюпббчхавееьсццхяшбхцгсфэдцдгутаытцбвудцаагутагтхмдоаюяцякскшетхткюдтрнеют
епдшчекдкшякубютъшъяеугчдввазсзугэьюаьфцвфцгьнххуавецбгдэцяажчлбдчу

Щоб сильно не робити довгий протокол, інші результати можна подивитись в папці:

2. Підрахувати індекси відповідності для відкритого тексту та всіх одержаних шифртекстів і порівняти їх значення.

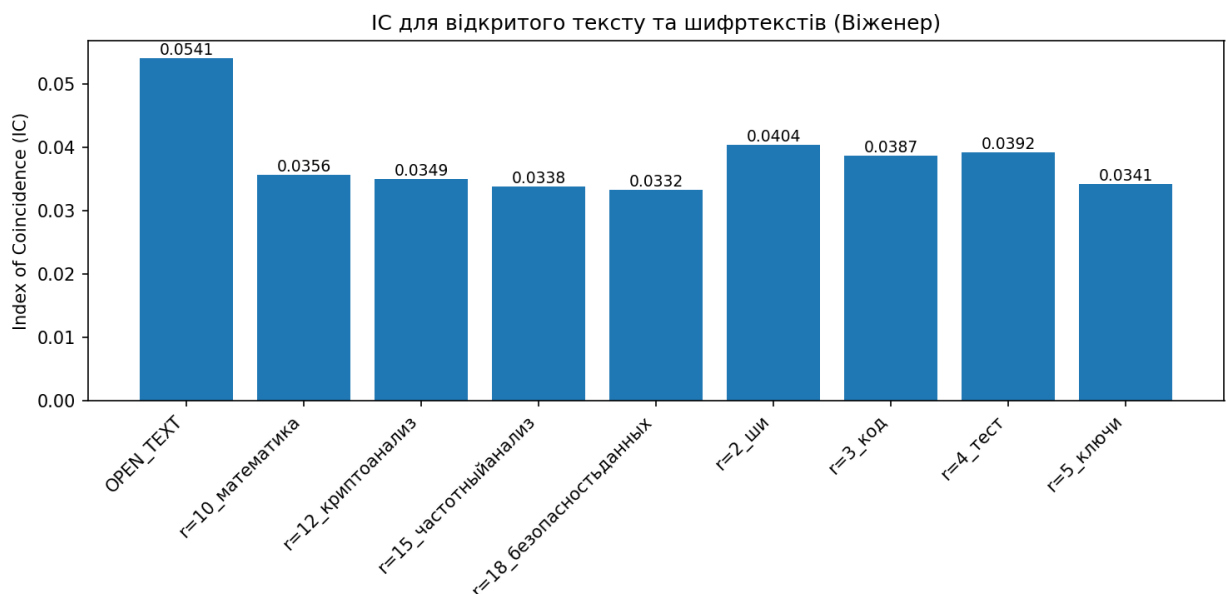
1. Для відкритого тексту та всіх шифртекстів обчислено ІС за формулою:

$$IC = \frac{\sum N_t(N_t - 1)}{n(n - 1)}$$

2. Використано скрипт, який формує CSV та діаграму.

Індекси відповідності (IC):

OPEN TEXT	n=1615	IC=0.054092
довжина2_ши.txt	n=1615	IC=0.040428
довжина4_тест.txt	n=1615	IC=0.039182
довжина3_код.txt	n=1615	IC=0.038709
довжина10_математика.txt	n=1615	IC=0.035642
довжина12_криптоанализ.txt	n=1615	IC=0.034924
довжина5_ключи.txt	n=1615	IC=0.034132
довжина15_частотныйанализ.txt	n=1615	IC=0.033848
довжина18_безопасностьданных.txt	n=1615	IC=0.033249

Висновок:

IC зменшується при збільшенні довжини ключа → шифр стає ближчим до випадкового. Це підтверджує зниження кореляції між символами та підвищення криптостійкості.

3. Використовуючи наведені теоретичні відомості, розшифрувати наданий шифртекст (згідно свого номеру варіанта).

Суть завдання

У цьому пункті потрібно було розшифрувати зашифрований текст.
Тобто треба знайти:

1. яка довжина ключа (період r) використана,

2. який сам ключ,
3. і в результаті - відновити вихідний текст.

Зрозуміло, що тут ключ нам невідомий, тому треба провести криптоаналіз шифру Віженера - не "підглядати" ключ, а визначити його статистично.

Як саме я це робила

1. Підготовка файлу

Я відкрила файл var5.txt, де був зашифрований.

Перед обробкою програма нормалізує текст:

переводить усі літери у нижній регістр,

замінює ё → е,

прибирає всі символи, які не входять до 32-літерного російського алфавіту.

Це потрібно, бо інакше розрахунок індексів і пошук ключа будуть некоректними.

2. Визначення довжини ключа (періоду r)

Щоб зрозуміти, з якою довжиною ключа шифрували, я порахувала індекс відповідності $IC(r)$ та значення $D_r(r)$ для різних r (від 2 до 40).

$IC(r)$ показує, наскільки частоти літер у кожному "стовпчику" схожі на звичайну мову.

Якщо IC близький до значення для російської (~ 0.066) - це може бути справжня довжина ключа.

$D_r(r)$ - це просто кількість однакових літер, які повторюються через r позицій.

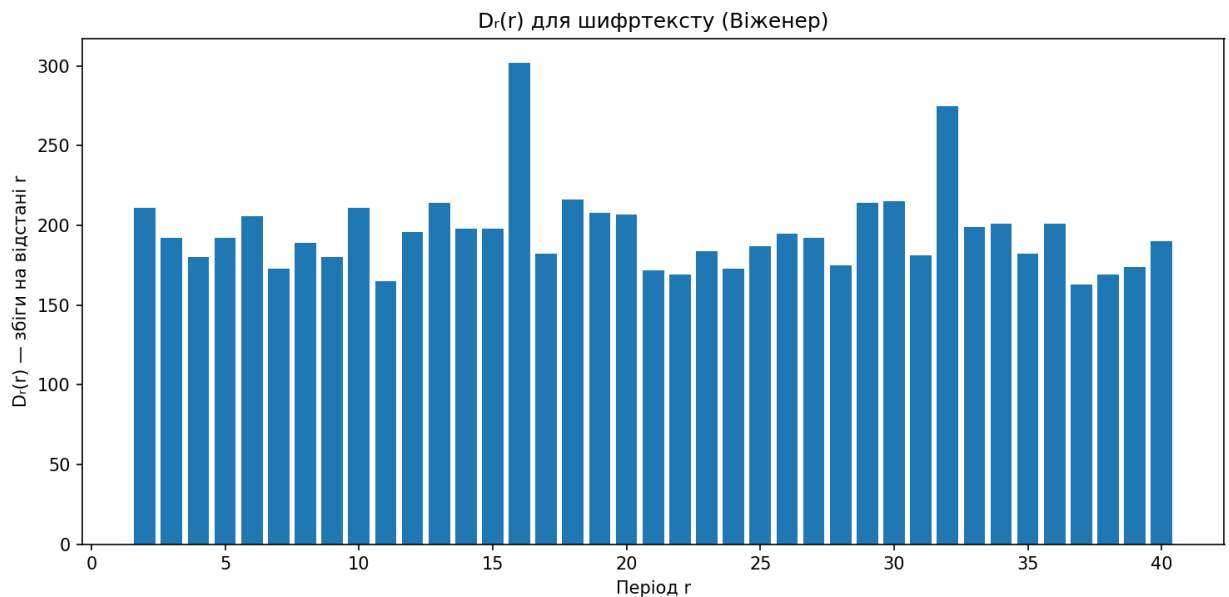
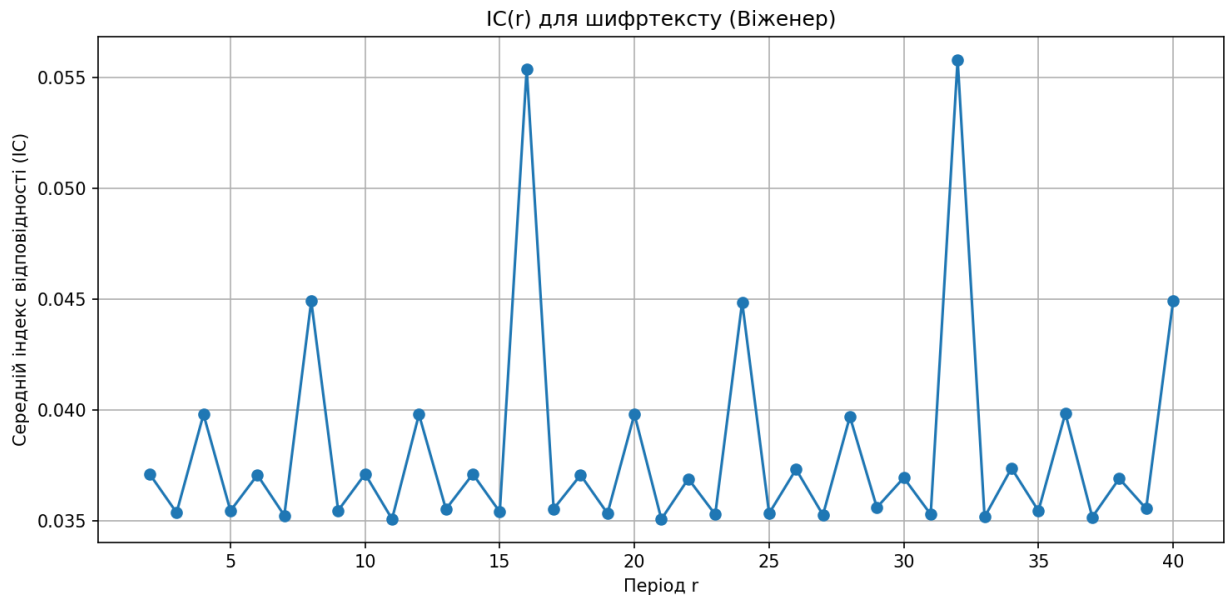
Якщо D_r великий - це теж натяк, що r може бути справжнім періодом.

Програма будує дві діаграми:

$IC(r)$ - плавна крива з піками на підозрілих значеннях r .

$D_r(r)$ - стовпчикова діаграма збігів.

На цих графіках легко побачити, при якому r з'являється помітний пік - це і є довжина ключа.

3. Пошук самого ключа

Коли знайдено можливий період, текст ділиться на r колонок, і для кожної колонки робиться частотний аналіз.

Для кожної колонки програма:

зсуває її на всі можливі варіанти (0–31),

порівнює отриману частотну таблицю з типовими частотами російських літер,

обирає той зсув, де різниця (χ^2) найменша.

Так знаходиться кожна літера ключа (по суті, це найімовірніший “зсув” для кожної позиції).

Далі програма ще кілька разів уточнює ключ (локальна оптимізація), перевіряючи сусідні варіанти літер, щоб зменшити сумарну χ^2 -помилку.

Результат зберігається у вигляді:

cand_r16_keyCHI2_первичныйключ.txt

cand_r16_keyREF_уточненныйключ.txt

другий файл — кращий, бо вже після уточнення.

4. Розшифрування

Після того, як знайдено ключ, текст розшифровується за формулою:

$$X_i = (Y_i - K_{i \bmod r}) \bmod m$$

і записується у звичайний файл .txt.

Якщо ключ підібраний правильно — текст читається нормально, з осмисленими словами.

понятноеделокультурынасилновчеловеканевогнесьвордусиэтудоволюногрустнуистиуналинаверноелучшемгдебитонибыловмирекультурынопреждевсегоусилиеиежелиносызмальстванесделалосьчеловекусывнымдажевнутреннепотребнымоттогоотногоочисленныеподразделенияпалатыцеремонийиуделяютстольковниманиядетямособеннодетямтехктонаселяетхутунупотомуужобычнаяленостьлюдскаяслужитемупочтинеодолимымпрепятствиеманеобятныхпросторахимперивстречаетсяещенемалолюдейкоторымпокакимтолишьбуддазнаеткакимпричинамтакинесталоинтереснымничтоглавноенисветозарньевысотыдухавеликихрелигийивечныйпоискмсыслазииземнойпитанийистинноеискусствониголовокружительныебезднынакраюихвечнопребываетнастилаяаянаднимимощепроходимыегатинаукахихотябычистоепросторноеосостоятельноеидобродетельноежистьестественноедлябольшинстваордусскихподданныхчтогребатаитьхутунынаселеныбылиосновномварварамииневобычномпониманияэтогоословаистариобозначавшеголюдейинойнеордусскойкультурыаскореевтомегозначениикотороестольжедавносделалосьобычнымвевропейдипочтичуждыевсаякультурыневедающиритуаловивозвышенныхзабототсутствииподлиннойвоспитанностибросаетсяздесьглазадажевнимательномунаблюдателючеловексдорогимперстнемнапальцеодетыйвпрекрасныйшелковыйсюзорочьемхалатможетнапримерприсутствииженщиныпроизнестибранноесловоиливысморкатьсяприлюднопрямоизмлюпослегчоспокойнодостатьизрукавадорогойрасшитыйплатокиутеретьносежеличеловекповзрослелизаматерелвтакомсостояниидушиизменитъегокакправилоужельзязразвечтумудроенебоязумиттакилииначесмотряповероисповеданиюземнымвласиямэтидуховныеобластипутьзаказаннасилиеневместнозавещеваниезапоздалокакимбыиуродилсяинисталчеловекнадотатьмупрожитьжизньтаккаконхочетко нечноеслионпритомневердитокружающимпотомубагнеоченьлюбилрайонхутуновикакправилооказывалсяздесьлишьпослужебнойнадобностиоткаскегоднянесмотрянапротивныйнавевающийхандрудждикбагылисполненлегкогопьянящегоазартавсегдаспутствовавшегооблизкомуиудачномузавершениюочередногоделакакнцуподходилорасследованиеиоцелойсетичетырехзаведенияединовременноподпольныхопиумокурительныхвыявленныхвразудаломпоселкецифрманилипрасадвернулсявалександриовдохновленныйоткрывшимисяперспективамиразудаломпоселкенужевладельцесколькимихарчевнямилавкамиесликприбыламотторговлиспиртныхинапиткамуидастсядобавитьещедодоходытопиумокурениятоможнубудетподуматьоаширениипредпринимательствоприобретенииновойнедвижимостииншаллабытьможетдажеобустановленииконтролянадвсемихарчевнямилавкамиразудаломпоселкаатамоченьскоропринадлежащихлагашузаведенияхнемногочисленныенювернеегослужителибюроудовалиспецальныезакутыгдекуслугамителейогостейхутуноввыстроилисьудобныележанкикуриительныеприборыпрасадпредлагалпосетителямновоесредстворасслабителочиститьдушусплетрудовыхбуднейпосетителизаинтересовалисьпотомовошливовкуснопрасадбылжиденвмечтахужвозомнивсебякнязюразудалогоонзахотелногоисразунаявсбевпомощнесколькождожиломолодцовпрасадзабылоглавномуистремилсакнзменномувзявшисьсильноивнедрятьопиумхарчевниемунепринадлежавшеемногоохваченозаведенийтемвышприбытоктаксправедливополагаллагашобращатьсякакэвбинамдлярешениявозникающихразногласийбылоневхарактереобитателейхутуновинечетныйпрасадбеззастенчивостимвоспользовалсяпыткиздесьжителейсладатьслагашемсвоими силамииуевенчалисъспехомаспидзаранепогдотовилскактычкамиоттогооказалсясильнееокончательнораспояшавшисьонснялстендыдуствольноеружедадаиприлюднопрямопосредиперулкаотпилиствольпослегчосталходитьпохутунамобрезомзапазухойдажепрозвищеполучилобрезагаместныежителирастерялисьопиумокурительнирасцвелипоселкенесобраношнымцветомлагашподсчитывалбарышниновеликийучительвдвадцатьвторойлавбеседисудженийнезряказалсянезависимодногоправлениякотороебылобыбесконечнымсамовольноприсвоенныйпрасадомнебесныммандатмстногозначенияужеуплылизегорухотялагашеинеподозревалобэтомворскоренесколькочеловекпотерялитрудоспособностьинтересскизнииамоездоровьеувлечениечрезмерногоупотребленияпиума насонградиущийавандевятыйпопавбольницуюулусноеведомствонародногооздоровьясестороннеизучилопричинузаболеванияиванискорееобрезагасамтоневедаяпопавлозережияуправлениявнешнейохранызаседмцустараниямибагавизятогоимпомощьстаршегоэвбинаяковачжанабагассимпатиейнаблюдалкакэтотрозовошекийслегкаещеподетскиनावныймолодецпостепеннопревращаетсяясвведущегоопытливомастерасыскногоделаарасположениевсехзаведенийгдекурилиопиу

5. Аналіз результатів

На екрані програма також виводить таблицю:

Топ кандидати (by IC+Dr rank):			
r=16	IC=0.055398	Dr=302	rankSum=3
r=32	IC=0.055823	Dr=275	rankSum=3
r=20	IC=0.039798	Dr=207	rankSum=17
r=36	IC=0.039837	Dr=201	rankSum=19
r=18	IC=0.037051	Dr=216	rankSum=20
Найкращий кандидат: r=16, key≈делолисорботней			

Найкращий кандидат: r=16, key≈делолисорботней

Отже, для мого варіанта 5 найімовірніша довжина ключа була r = 16, а знайдений ключ — приблизно “делолисорботней”

Висновок по завданню 3

1. Визначено можливий період ключа за допомогою $IC(r)$ і $D_r(r)$.
2. Пікове значення IC показало довжину ключа ~ 16 .
3. Ключ відновлено за χ^2 -методом та уточнено.
4. Отримано повністю читабельний відкритий текст.
5. Робота показала, що шифр Віженера можна розкрити без знання ключа, якщо текст досить довгий і мова відома.

Висновок

У ході роботи було досліджено шифр Віженера, виконано шифрування текстів з різною довжиною ключа, обчислено індекси відповідності та проведено криптоаналіз наданого шифртексту.

Отримано, що зі збільшенням довжини ключа стійкість шифру зростає, а статистичні методи (IC , D_r , χ^2) дозволяють успішно відновити ключ і розшифрувати повідомлення.

Робота закріпила практичні навички з криптографії та аналізу шифрів.